

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie X./2023
Senát I

Nález:

spisová značka	I. ÚS 106/2021
populárny názov	Väzba - schválenie návštev
sudca spravodajca	Rastislav Kaššák
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	11.10.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 50 ods. 3 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5 ods. 3 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5 ods. 4 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 3 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 5
analytická právna veta	Nevyhovenie žiadosti obvineného či obžalovaného zo strany orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu bez aspoň stručného odôvodnenia vyvoláva relevantné ústavnoprávne otázky. Odôvodnenie odpovede na žiadosť pritom nemusí mať charakter a náležitosti súdneho odôvodnenia – v tomto smere postačí aj stručná rekapitulácia dôvodov, ktorá slúži okrem iného aj na účel toho, aby sa konkrétny obvinený či obžalovaný vedel stotožniť s výsledkom vybavenia jeho žiadosti a zároveň aby vedel v budúcnosti prispôbiť svoje správanie a podať svoju prípadnú ďalšiu žiadosť tak, aby jej mohlo byť vyhovené.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ je trestne stíhaný pre zločin prijímania úplatku spolupáchateľstvom a pre zločin prijímania úplatku v súbehu so zločinom legalizácie príjmu z trestnej činnosti. Sťažovateľ požiadal príslušného prokurátora o vydanie súhlasu na návštevu notára. Táto návšteva sa mala uskutočniť s cieľom udelenia plnomocenstva na komunikáciu s bankovými inštitúciami v mene sťažovateľa, keďže mal mať v týchto inštitúciách uzavreté tri zmluvy o úvere. Sťažovateľ tiež poukázal na to, že udelenie plnomocenstva s úradne osvedčeným podpisom sa má vyžadovať aj na preberanie doporučených poštových zásielok. Napadnutým upovedomením prokurátor sťažovateľa informoval, že nevydáva súhlas na jeho predvedenie pred pracovníka notárskeho úradu, a to bez odôvodnenia.
z odôvodnenia	Ústavný súd v okolnostiach tejto veci akceptuje, že bližšie nešpecifikované nehnuteľnosti, ktoré mali byť zaťažené úvermi, predstavujú majetok sťažovateľa a že obmedzenie možnosti nakladať s nimi, resp. hrozba, že by v prípade nesplácania úverov mohlo byť ohrozené jeho vlastnícke právo k nim,

predstavujú obmedzenie jeho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. Samotná skutočnosť, že sťažovateľ pred ústavným súdom kvalifikovane namieta iba porušenie svojho hmotného práva (bez namietaného porušenia procesného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy) však s odkazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) neznamena, že ústavný súd nemôže ústavnú sťažnosť meritórne prejednať. Predmetný postup spočívajúci v naviazaní či podmienení porušenia hmotného práva na porušenie procesného práva totiž podľa ESLP predstavuje „prílišný formalizmus“ (pozri rozsudok vo veci M. L. proti Slovensku zo 14. 10. 2021, sťažnosť č. 34159/17, bod 57 a tam citovaná judikatúra; k vzťahu hmotných a procesných práv pozri aj II. ÚS 637/2015).

V okolnostiach danej veci je ďalej zrejmé, že namietané obmedzenie má zákonný základ v príslušných ustanoveniach zákona o výkone väzby.

Ako už uviedla vo svojom vyjadrení špeciálna prokuratúra, obvineného možno počas výkonu väzby obmedzovať (len) vo výkone tých práv, ktorých výkon by mohol viesť k zmareniu väzby (§ 2 ods. 1 zákona o výkone väzby), pričom jedným z nich je aj právo na slobodné užívanie majetku (§ 2a ods. 1 zákona o výkone väzby).

Pokiaľ ide o osoby v tzv. kolúznej väzbe [§ 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku], tieto môžu prijať návštevu iba po predchádzajúcom súhlase príslušného orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu (§ 19 ods. 8 zákona o výkone väzby).

Ústavný súd v nadväznosti na už uvedené konštatuje, že z citovaných ustanovení je zrejmy legitímne sledovaný cieľ, a to zabránenie zmarenia väzby a pri kolúznej väzbe zabránenie pôsobenia na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo iný spôsob marenia objasňovania skutočností závažných pre trestné stíhanie.

Špeciálna prokuratúra správne poukázala na skutočnosť, že zákonná úprava (zákon o výkone väzby) neustanovuje požiadavky na formu a ani obsah (odôvodnenie) nevydania súhlasu na návštevu v ústave na výkon väzby.

Ústavný súd síce vníma tento argument špeciálnej prokuratúry, musí však zároveň ozrejmiť, že neustanovenie takejto požiadavky na formu a obsah rozhodnutia ešte bez ďalšieho neznamena, že takéto rozhodnutie môže byť svojvoľné alebo že nepodlieha súdnemu prieskumu. Ako to opakovane judikoval aj ESLP, uplatňovanie práv jednotlivcov nekončí pred bránami väznice (rozsudok vo veci Klibisz proti Poľsku zo 4. 10. 2016, sťažnosť č. 2235/02).

Ak sú „v stávke“ základné práva a slobody obvineného, je dôležité, aby prípadné zásahy do nich nepredstavovali svojvoľu. Inak povedané, aby aj z nepovolenia návštevy bolo zrejmé, že príslušné orgány sa danou vecou riadne zaoberali (porov. IV. ÚS 462/2022 vo vzťahu k namietanému zásahu do základného práva na ochranu súkromného a rodinného života nepovolením návštevy v ústave na výkon väzby).

Ústavný súd zdôrazňuje, že zásahy do základných práv obvinených (obžalovaných) v ústavoch na výkon väzby neberie na ľahkú váhu a v tomto smere vníma aj nedávne rozhodnutia ESLP (napr. rozsudok vo veci Maslák proti Slovensku č. 2 z 21. 3. 2022, sťažnosť č. 38321/17 a osem ďalších).

Ústavný súd konštatuje, že nevyhovenie žiadosti obvineného či obžalovaného zo strany orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu bez aspoň stručného odôvodnenia vyvoláva s odkazom na už citovanú judikatúru relevantné ústavnoprávne otázky. Odôvodnenie odpovede na takúto žiadosť pritom nemusí mať charakter a náležitosti súdneho odôvodnenia – v tomto smere postačí aj

	<p>stručná rekapitulácia dôvodov, ktorá slúži okrem iného aj na účel toho, aby sa konkrétny obvinený či obžalovaný vedel stotožniť s výsledkom vybavenia jeho žiadosti a zároveň aby vedel v budúcnosti prispôsobiť svoje správanie a podať svoju prípadnú ďalšiu žiadosť tak, aby jej mohlo byť vyhovené. V neposlednom rade je tak zabezpečená aj možnosť efektívnej súdnej ochrany práv obvinených a obžalovaných, teda ochrana jednotlivca proti svojvôli moci.</p> <p>Ústavný súd vníma konkrétne okolnosti danej veci – obvinenie sťažovateľa z ekonomickej trestnej činnosti, počiatočné štádium trestného konania a aj relatívnu stručnosť sťažovateľom podanej žiadosti.</p> <p>Na druhej strane ústavný súd upriamuje pozornosť na skutočnosť, že k zásahu do základného práva sťažovateľa došlo bez akéhokoľvek odôvodnenia, pričom aj stručné zhrnutie dôvodov nevyhovenia jeho žiadosti by mohlo smerovať minimálne k tomu, že by jeho ďalšej žiadosti mohlo byť vyhovené (napr. predloženie predmetného plnomocenstva spoločne so žiadosťou, bližšia konkretizácia zamýšľaných úkonov vo vzťahu k nehnuteľnostiam a úverom a podobne).</p> <p>Podľa názoru ústavného súdu sa prokurátorovi zverená diskrečná právomoc pri súčasnej absencii akéhokoľvek odôvodnenia nevyhovenia žiadosti stáva príliš širokou (porov. rozsudok vo veci Al-Nashif proti Bulharsku z 20. 6. 2002, sťažnosť č. 50963/99, bod 119) a zároveň vylučuje účinnú súdnu ochranu namietaného porušenia základného práva (už citovaný Maslák, bod 142 a tam citovaná judikatúra).</p> <p>Na účel toho, aby sa predmetná diskrečná právomoc priznaná prokurátorovi nemohla stať svojvôľou, je podľa názoru ústavného súdu potrebné, aby svoj nevyhovujúci záver k predmetnej žiadosti aspoň stručne odôvodnil.</p> <p>Na základe uvedeného ústavný súd rozhodol, že napadnutým upovedomením došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.</p> <p>Ústavný súd pre úplnosť konštatuje, že posudzovanie konkrétnych okolností v daných veciach je v právomoci príslušného prokurátora, ktorý však svoj prípadný negatívny záver vo vzťahu k žiadosti musí podporiť aspoň stručným, pre danú vec relevantným odôvodnením.</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že upovedomením prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry z 18. decembra 2020 bolo porušené základné právo sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.</p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	Al-Nashif proti Bulharsku z 20. 6. 2002, sťažnosť č. 50963/99, bod 119 Maslák proti Slovensku č. 2 z 21. 3. 2022, sťažnosť č. 38321/17
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	notár, notárska činnosť väzba-ústav na výkon väzby

spisová značka	I. ÚS 291/2022
populárny názov	Trovy konania - exekučné konanie
sudca spravodajca	Rastislav Kaššák
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	11.10.2023
dotknuté články ústavy	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1

a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 127 ods. 2 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Ústavný súd musí konštatovať ústavnú neakceptovateľnosť právneho názoru okresného súdu, podľa ktorého bola vymáhaná pohľadávka sťažovateľa plne uspokojená tým spôsobom, že po pôvodnej oprávnenej zdedil nehnuteľnosti, na ktorých bolo zriadené exekučné záložné právo. Nadobudnutie vlastníctva k nehnuteľnostiam z titulu dedenia totiž nie je v žiadnom prípade možné považovať za uspokojenie pohľadávky sťažovateľa v rámci exekúcie, a to ani za situácie, že na predmetných nehnuteľnostiach bolo zriadené exekučné záložné právo v prospech pôvodnej oprávnenej aj v čase po tom, čo sa pôvodná oprávnená stala na základe kúpnej zmluvy uzavretej s povinnou vlastníkom daných nehnuteľností. Takýmto spôsobom súdna exekútorica nepochybne svojou exekučnou činnosťou nevymohla od povinnej pohľadávku priznanú exekučným titulom, preto jej ani nemohol vzniknúť nárok na odmenu vyčíslenú v zmysle citovaných ustanovení § 4 a § 5 vyhlášky.
skutkový stav a základné fakty	<p>V exekučnom konaní vedenom okresným súdom vystupoval sťažovateľ v procesnom postavení oprávneného v 1. rade, a to ako právny nástupca pôvodnej oprávnenej, ktorá sa návrhom na vykonanie exekúcie z 30. júla 2008 domáhala proti povinnej obchodnej spoločnosti vymoženia sumy 331 939,19 eur s príslušenstvom.</p> <p>Uznesením z 23. augusta 2018 okresný súd rozhodol, že na miesto pôvodnej oprávnenej nastúpili jej dedičia, a to sťažovateľ a jeho sestra ako oprávnená v 2. rade.</p> <p>Napadnutým uznesením okresný súd uložil sťažovateľovi a oprávnenej v 2. rade povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť súdnej exekútorke trovy exekúcie v sume 39 833 eur do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia. Žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov exekučného konania.</p>
z odôvodnenia	<p><u>K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy:</u></p> <p>Vzhľadom na to, že sťažovateľ ústavnou sťažnosťou atakuje rozhodnutie okresného súdu o trovách exekúcie, ústavný súd považuje za potrebné pripomenúť svoj stabilne judikovaný názor, podľa ktorého je rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania (vrátane trov exekúcie) ako o integrálnej súčasti súdneho konania zásadne výsadou všeobecného súdu. Ústavný súd sa k problematike trov konania stavia nanajvyš rezervovane, podrobuje ju obmedzenému ústavnoprávnemu prieskumu, pričom k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania pristupuje skutočne iba výnimočne. Tento prístup vychádza z názoru, že rozhodnutie o trovách konania má vo vzťahu k veci samej jednoznačne akcesorickú povahu a samo osebe väčšinou nedosahuje takú intenzitu, ktorá je spôsobilá porušiť základné práva a slobody, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. To však ale neznamená, že rozhodnutiami o trovách konania nemôže dôjsť k porušeniu práv sťažovateľa. Otázka náhrady trov konania môže nadobudnúť ústavnoprávnu dimenziu v prípade takého postupu všeobecného súdu, ktorý je založený na celkom zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení zákona upravujúcich náhradu trov konania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle, a taktiež v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné (obdobne napr. IV. ÚS 348/2011, IV. ÚS 341/2012, II. ÚS 837/2015).</p> <p>Po detailnom oboznámení sa s dôvodmi napadnutého uznesenia a obsahom vyžiadaného súdneho spisu z pohľadu porušenia ústavou garantovaných práv dospel ústavný súd k záveru, že ústavná sťažnosť je dôvodná.</p> <p>Ťažisko sťažnostnej argumentácie spočíva v tvrdení sťažovateľa o svojvoľnom a ústavne neakceptovateľnom rozhodnutí okresného súdu, ktorý ho zaviazal nahradiť súdnej exekútorke trovy exekúcie na tom základe, že zdedením</p>

nehnuteľností po pôvodnej oprávnenej došlo k uspokojeniu exekvovanej pohľadávky v plnom rozsahu, a preto súdnej exekútorke priznal nárok na odmenu vyčíslenú podľa § 5 ods. 1 vyhlášky. Podľa sťažovateľa však súdna exekútorka v priebehu exekúcie nevyhovela ani časť judikovanej pohľadávky, pričom zdedenie nehnuteľnosti (na ktorej bolo zriadené exekučné záložné právo) nie je v zmysle Exekučného poriadku možné považovať za spôsob vykonania exekúcie.

Ustanovenie § 196 Exekučného poriadku (účinného do 31. marca 2017) jasne stanovuje, že za výkon exekučnej činnosti patrí súdnemu exekútorovi odmena, náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času. Výkonom exekučnej činnosti je prítom taká odborná činnosť (úkony) súdneho exekútora, ktorá je realizovaná v súlade so zákonom a ktorá bezprostredne smeruje k vymoženiu oprávnených nárokov, pričom od množstva reálne vymoženého sa odvíja i jeho odmena.

Spôsob určovania sumy odmeny súdneho exekútora za výkon exekučnej činnosti pri vymáhaní peňažných pohľadávok zakotvuje vyhláška.

Určenie sumy odmeny percentom z vymoženej pohľadávky (§ 5 ods. 1 vyhlášky) je prejavom zohľadnenia náročnosti úkonov exekučnej činnosti, ale predovšetkým ocenenia odbornej kvalifikovanosti a s tým súvisiacej zodpovednosti súdneho exekútora za právne bezchybný procesný postup pri vymáhaní pohľadávky konkretizovanej určitou sumou. Je zrejme, že požiadavky na odbornosť konajúceho exekútora v zásade rastú s výškou vymoženej pohľadávky. S tým sa spája i miera jeho zodpovednosti za bezchybný priebeh exekúcie. Preto je odôvodnenou konštrukcia, podľa ktorej sa suma odmeny súdneho exekútora určuje priamo úmerne sume vymoženej pohľadávky. Druhým spôsobom určovania sumy odmeny súdneho exekútora je jej určovanie paušálnou sumou za bližšie konkretizované úkony exekučnej činnosti. Tento spôsob určovania sumy odmeny má svoje opodstatnenie, pretože nie každé exekučné konanie končí vymožením judikovanej pohľadávky (§ 14 vyhlášky). Aj v takom prípade však nemožno *a priori* spochybňovať kvalitu a odbornosť vo veci konajúceho súdneho exekútora, v dôsledku čoho mu patrí odmena za vykonané úkony, i keď konečný cieľ exekúcie z dôvodov v ňom nespočívajúcich nebol dosiahnutý (I. ÚS 119/2021).

Pod vymožením pohľadávky v exekučnom konaní je prítom potrebné rozumieť uspokojenie pohľadávky oprávneného priznanej vykonateľným exekučným titulom v dôsledku exekučnej činnosti súdneho exekútora. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil, že plnenie povinného v rámci exekúcie aj priamo oprávnenému je potrebné vykladať ako vymoženie pohľadávky činnosťou súdneho exekútora, keďže povinný tak činí pod tlakom exekúcie (napr. IV. ÚS 94/2021).

Vychádzajúc z napísaného, ústavný súd musí konštatovať ústavnú neakceptovateľnosť právneho názoru okresného súdu, podľa ktorého bola vymáhaná pohľadávka sťažovateľa plne uspokojená tým spôsobom, že po pôvodnej oprávnenej zdedil nehnuteľnosti, na ktorých bolo zriadené exekučné záložné právo. Nadobudnutie vlastníctva k nehnuteľnostiam z titulu dedenia totiž nie je v žiadnom prípade možné považovať za uspokojenie pohľadávky sťažovateľa v rámci exekúcie, a to ani za situácie, že na predmetných nehnuteľnostiach bolo (bez bližšie ozrejmých dôvodov) zriadené exekučné záložné právo v prospech pôvodnej oprávnenej aj v čase po tom, čo sa pôvodná oprávnená stala na základe kúpnej zmluvy uzavretej s povinnou vlastníkom daných nehnuteľností. Takýmto spôsobom súdna exekútorka nepochybne svojou exekučnou činnosťou nevyhovela od povinnej pohľadávky priznanú exekučným titulom, preto jej ani nemohol vzniknúť nárok na odmenu vyčíslenú v zmysle citovaných ustanovení § 4 a § 5 vyhlášky. Celkom absurdne prítom okresný súd pri výpočte odmeny súdnej exekútorke vychádzal zo sumy 3 245 135,94 eur, ktorá predstavuje čistú hodnotu dedičstva po pôvodnej oprávnenej určenú

v osvedčení o dedičstve z 27. januára 2016 (bod 12 napadnutého uznesenia). Ide o celkom arbitrárny a nelogický záver, ktorý navyše okresný súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia ani bližšie neobjasňuje. Uvedené by totiž znamenalo, že v priebehu exekúcie bola od povinnej vymožená pohľadávka v sume zodpovedajúcej čistej hodnote dedičstva po poručiťke, čo z obsahu súdneho spisu zjavne nevyplýva. Okresný súd si pritom sám v dôvodoch napadnutého rozhodnutia odporuje, keď opakovane konštatuje, že v plnom rozsahu bola uspokojená vymáhaná pohľadávka oprávnených v sume 331 939,19 eur. Z týchto dôvodov musí ústavný súd prisvedčiť tvrdeniu sťažovateľa o ústavnej neudržateľnosti predmetných záverov okresného súdu.

Za dôvodnú považuje ústavný súd taktiež námietku sťažovateľa o vadnom procesnom postupe okresného súdu pri doručovaní jeho uznesenia z 23. augusta 2018, ktorým bolo rozhodnuté o zmene účastníkov konania na strane oprávneného. Z obsahu predloženého súdneho spisu zistil, že predmetné uznesenie skutočne nebolo sťažovateľovi účinne doručené tak, ako to tvrdí v ústavnej sťažnosti, keďže okresný súd ho doručoval na nesprávnu adresu trvalého pobytu sťažovateľa. Zásielka sa v dôsledku uvedenej chyby vrátila okresnému súdu s poznámkou „adresát neznámy“. Uvedený nedostatok okresný súd neodstránil v ďalšom priebehu konania, hoci ďalšie písomnosti už zasielal sťažovateľovi na správnu adresu. Je teda zrejmé, že k účinnému doručeniu predmetného rozhodnutia o zmene účastníkov konania nedošlo. V súvislosti s významom doručovania je potrebné zdôrazniť, že právna úprava doručovania plne rešpektuje záujmy účastníkov konania a nevyhnutnosť ich úplného a účinného informovania prostredníctvom tohto procesnoprávneho úkonu. Ak nebola písomnosť doručená správne podľa predpisov upravujúcich tento úkon, má to priamo za následok vadnosť, nezákonnosť doručenia, a s touto vadou sú spojené závažné procesnoprávne účinky; ak došlo k vadnému doručeniu rozhodnutia alebo ho súd vôbec opomenul doručiť, nemôže rozhodnutie nadobudnúť právoplatnosť (pozri napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Cdo 190/2009 z 30. júna 2010).

Na základe uvedeného ústavný súd nemôže hodnotiť postup okresného súdu a jeho napadnuté uznesenie inak ako ústavne neudržateľné a popierajúce zmysel a účel ustanovení Exekučného poriadku, ako aj vyhlášky. V tejto súvislosti považuje za nevyhnutné pripomenúť, že aj konanie o výkon rozhodnutia podlieha princípom spojeným so súdnou ochranou práv (napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Central Mediterranean Development Corporation Limited proti Malte z 22. 11. 2011, sťažnosť č. 18544/08, bod 23). Vyslovil preto porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

V závere považuje ústavný súd za potrebné zaujať stanovisko aj k vyjadreniu oprávnenej v 2. rade, ktorá od ústavného súdu požaduje, aby nálezom vyslovil porušenie aj jej ústavou garantovaných práv napadnutým uznesením okresného súdu a priznal jej taktiež primerané finančné zadosťučinenie (bod 8.1. tohto nálezu). V konaní pred ústavným súdom má oprávnená v 2. rade postavenie zúčastnenej osoby, ktorú § 33 zákona o ústavnom súde definuje ako fyzickú osobu alebo právnickú osobu, ktorá je alebo bola účastníkom konania pred orgánom verejnej moci, v ktorom bolo vydané právoplatné rozhodnutie, prijaté opatrenie alebo vykonaný iný zásah, ktorým malo dôjsť k porušeniu základných práv a slobôd navrhovateľa. Zákon o ústavnom súde výslovne priznáva zúčastnenej osobe právo vyjadriť sa k dôvodom ústavnej sťažnosti v lehote určenej ústavným súdom (§ 56 ods. 6) a taktiež právo byť prítomná na ústnom pojednávaní (§ 58 ods. 2). Ak teda oprávnená v 2. rade preukázateľne nevyužila možnosť podať proti napadnutému uzneseniu okresného súdu a jeho postupu ústavnú sťažnosť tak, ako učinil sťažovateľ, čím jednoznačne zanedbala ochranu svojich základných práv, nemôže svoju procesnú aktivitu nahrádzať prostredníctvom svojho vyjadrenia k ústavnej sťažnosti a od ústavného súdu žiadať, aby rozhodol o porušení aj jej základných práv a priznal jej primerané finančné zadosťučinenie.

	<p><u>K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy</u></p> <p>Čo sa týka namietaného porušenia základného práva sťažovateľa upraveného v čl. 20 ods. 1 ústavy, ústavný súd uvádza, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a zrušenie napadnutého uznesenia okresného súdu sa v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu (II. ÚS 182/06) otvára priestor na to, aby sa okresný súd sám vyrovnal s ochranou označeného základného práva hmotného charakteru. Preto ústavný súd ústavnej sťažnosti v časti, v ktorej sa sťažovateľ domáhal vyslovenia porušenia tohto práva, nevyhovel, uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych hmotných práv účastníkov konania pred ochranou v konaní pred ústavným súdom (bod 4 výroku nálezu).</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že uznesením okresného súdu B z 12. mája 2020 a jeho vydaniu predchádzajúcim postupom bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>exekúcia-exekútor</p> <p>trovy konania-trovy exekúcie</p> <p>arbitrárnosť</p>

spisová značka	I. ÚS 256/2023
populárny názov	Trovy konania
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	28.09.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 35 ods. 1</p> <p>zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 ods. 3</p> <p>zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 133 ods. 2</p>
analytická právna veta	<p>Rozhodnúť o vyslovení viny trestne stihanej osoby a o uložení trestu prislúcha všeobecnému súdu v konaní vo veci samej. Taký postup, ktorým pri následnom rozhodovaní o trovách obhajoby sa zákonosť právoplatného odsúdenia z pohľadu dodržiavania obhajobných práv výslovne spochybni nepriznaním odmeny za niektoré úkony právnej služby advokáta s poukazom na to, že ich dal neoprávnene vykonať substitútovi (a to za situácie, keď všeobecný súd o skutočnostiach vedúcich k záveru o neoprávnenosti substitúcie vedel), sa z pohľadu materiálneho právneho štátu javí ako neúnosný.</p> <p>Bolo povinnosťou okresného súdu vysvetliť, prečo (z akých konkrétnych dôvodov) sa od skoršej praxe pri rozhodovaní o trovách obhajoby v obdobných veciach odchyľil. Opačný postup hrubo porušuje princíp právnej istoty, podľa ktorého v obdobných veciach by mali všeobecné súdy rozhodovať obdobne, lebo inak by bolo ich rozhodovanie nepredvídateľné a znamenalo by porušenie čl. 1 ods. 1 ústavy.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka bola z dôvodu povinnej obhajoby opatrením okresného súdu z 12. apríla 2021 ustanovená za obhajcu obvinenému. Po právoplatnom skončení trestnej veci sťažovateľka predložila okresnému súdu vyúčtovanie trov obhajoby v celkovej sume 3 374,28 eur. Okresný súd uznesením vyššej súdnej úradníčky z 12. apríla 2022 priznal sťažovateľke len časť trov obhajoby v sume 1 810,01 eur.</p>

	<p>Za prevzatie a prípravu obhajoby z dôvodu absencie dôkazu o príprave obhajoby, za písomné podanie žiadosti obvineného o prepustenie z väzby a cestovné náklady advokáta (substitúta na úkonoch právnej služby) okresný súd náhradu trov sťažovateľke nepriznal. Sťažnosť sťažovateľky proti označenému rozhodnutiu vydanému vyššou súdnou úradníčkou samosudkyňa okresného súdu uznesením z 8. augusta 2022 zamietla ako nedôvodnú.</p> <p>Sťažovateľka bola rovnako z dôvodu povinnej obhajoby opatrením okresného súdu z 15. augusta 2019 ustanovená za obhajcu obvinenému mladistvému. Po právoplatnom skočení veci sťažovateľka predložila okresnému súdu vyúčtovanie trov obhajoby v celkovej sume 973,07 eur. Okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka z 18. marca 2022 priznal sťažovateľke trovy obhajoby v sume 728,92 eur. Za prevzatie a prípravu obhajoby, ďalšiu poradu s klientom a cestovné náklady náhradu trov sťažovateľke nepriznal. Sťažnosť sťažovateľky proti označenému rozhodnutiu vydanému vyšším súdnym úradníkom samosudkyňa okresného súdu uznesením z 23. augusta 2022 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietla ako nedôvodnú.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Sťažovateľke nebola v oboch trestných konaniach priznaná odmena a k tomu prináležiace hotové výdavky a náhrada za stratu času za úkony spočívajúce v porade s klientom ani hotové (cestovné) výdavky za účasť na procesných úkonoch (výsluchoch) a v prípade trestnej veci sp. zn. 6T/59/2021 ani odmena za úkon prevzatia a prípravy obhajoby (a naň nadväzujúci režijný paušál) a rovnako ani odmena za podanie žiadosti o prepustenie obvineného z väzby na slobodu a sťažnosti proti rozhodnutiu o ponechaní obvineného vo väzbe, a to všetko z dôvodu, že tieto úkony neuskutočnila sťažovateľka osobne, ale prostredníctvom substitúta.</p> <p>Ústavný súd v prvom rade uvádza, že o takmer identických ústavných sťažnostiach smerujúcich proti okresnému súdu už v minulosti rozhodoval. Išlo o ústavnú sťažnosť advokátky, o ktorej rozhodol nálezom č. k. II. ÚS 356/2022-31 z 9. novembra 2022, a o predošlú ústavnú sťažnosť sťažovateľky, o ktorej bolo rozhodnuté nálezom ústavného súdu č. k. IV. ÚS 629/2022-23 zo 14. februára 2023 a v oboch prípadoch ústavný súd ich sťažnostiam vyhovel, t. j. vyslovil porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom (jeho uzneseniami č. k. 1 T 32/2020-233 z 10. februára 2022 a č. k. 5 T 34/2020-388 z 29. júla 2022) v súvislosti s nepriznaním im nimi uplatňovanej odmeny a náhrady hotových výdavkov ako ustanoveným obhajkyňiam v trestnom konaní za niektoré úkony právnej služby realizované substitútom. V označených konaniach bola sťažovateľkami použitá analogická argumentácia ako v aktuálnych ústavných sťažnostiach, a to pri obdobnom skutkovom stave. Ide teda o opakovaný spôsob rozhodovania okresného súdu o trovách obhajoby.</p> <p>Ústavný súd v teraz prerokovanej veci nemal žiaden dôvod odkloniť sa od svojich záverov prijatých v označených predchádzajúcich nálezoch. Preto na tieto odkazuje a v stručnosti opakuje, že pri riešení otázky oprávnenia ustanoveného obhajcu dať sa pri výkone obhajoby zastúpiť substitútom dochádza ku kolízii medzi doslovným znením § 16 ods. 1 zákona o advokácii (ktoré presadzuje sťažovateľka) a výkladom vychádzajúcim zo zmyslu tohto ustanovenia v súvislosti so zabezpečením náležitej kvality poskytovanej obhajoby (ako to v rozhodnutiach presadzujú vyšší súdni úradníci a samosudkyne).</p> <p>Ako už ústavný súd v predošlých svojich rozhodnutiach uviedol, v tejto súvislosti sa vynára otázka, či sa má za konkrétnej situácie uprednostniť právny názor okresného súdu, podľa ktorého sa má povinná obhajoba vykonávať prioritne ustanoveným obhajcom a iba výnimočne substitútom, alebo objektívna skutočnosť, že obhajoba klientov prebehla v celosti substitučne a ich trestné veci boli právoplatne ukončené napriek tomu, že obhajobu neposkytla ustanovená obhajkyňa, ale substitút. Inými slovami, ak sa pri rozhodovaní o trovách obhajoby uprednostní záver, že za niektoré úkony právnej služby sťažovateľke nepatrí odmena, pretože tieto boli bezdôvodne vykonané substitútom, potom to</p>

bude zároveň v podstate znamenať aj retrospektívny záver o tom, že právoplatne skončené trestné stíhanie klientov neprebehlo v súlade so zákonom. Je totiž celkom nepochybné, že orgány činné v trestnom konaní o substitučnom zastúpení dobre vedeli, klienti túto skutočnosť podľa všetkého nikdy nenamietali a ani v rámci súdneho konania vedúceho k právoplatnému odsúdeniu klientov sa na tento nedostatok nepochybné vyplývajúci zo spisov nevzal zreteľ, čo vedie k záveru o porušení obhajobných práv klientov.

Podľa už judikovaného názoru ústavného súdu (pozri zmieňované nálezy) rozhodnúť o vyslovení viny trestne stíhanej osoby a o uložení trestu prislúcha všeobecnému súdu v konaní vo veci samej. Taký postup, ktorým pri následnom rozhodovaní o trovách obhajoby sa zákonnosť právoplatného odsúdenia z pohľadu dodržiavania obhajobných práv výslovne spochybni nepriznaním odmeny za niektoré úkony právnej služby advokáta s poukazom na to, že ich dal neoprávnene vykonať substitútovi (a to za situácie, keď všeobecný súd o skutočnostiach vedúcich k záveru o neoprávnenosti substitúcie vedel), sa z pohľadu materiálneho právneho štátu javí ako neúnosný.

Tak ako v predošlej ústavnej sťažnosti (sp. zn. IV. ÚS 629/2022) sťažovateľka v aj aktuálnych veciach namietala, že v iných prípadoch, v ktorých rovnako vystupovala ako obhajkyňa ex officio a úkony právnej služby realizoval za ňu substitút, jej bola odmena priznaná. Sťažovateľka poukazuje na päť rozhodnutí okresného súdu, ktorých závery vyznievajú práve v tomto zmysle.

Ústavný súd v tejto súvislosti znova uvádza, že pokiaľ je tvrdenie sťažovateľky v súlade so skutočnosťou (sťažovateľka na päť uznesení odkazuje, avšak nie sú súčasťou príloh ústavnej sťažnosti, pozn.), potom celkom nepochybné bolo povinnosťou okresného súdu vysvetliť, prečo (z akých konkrétnych dôvodov) sa od skoršej praxe pri rozhodovaní o trovách obhajoby v obdobných veciach odchýlil. Opačný postup hrubo porušuje princíp právnej istoty, podľa ktorého v obdobných veciach by mali všeobecné súdy rozhodovať obdobne, lebo inak by bolo ich rozhodovanie nepredvídateľné a znamenalo by porušenie čl. 1 ods. 1 ústavy. Okresným súdom (samostatnými) uplatnený dôvod v napadnutých rozhodnutiach, že každé podanie sa hodnotí, resp. posudzuje jednotlivo v každom trestnom konaní samostatne a že súd nie je viazaný rozhodovacou činnosťou tunajšieho súdu, resp. rozhodnutiami iného senátu tunajšieho súdu (alebo inými súdmi) a právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v ich rozhodnutiach nemajú v právnom poriadku Slovenskej republiky charakter precedensu, ktorý by v ostatných rozhodnutiach v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, rozhodne nie je z hľadiska ústavnoprávnej konformity dostatočný a akceptovateľný vzhľadom na absenciu uvedenia konkrétnych okolností, pre ktoré sa od predošlej rozhodovacej činnosti odchýlil.

Ústavný súd tak ako v predošlej veci sťažovateľky považoval za potrebné zaoberať sa niektorými konkrétnymi spornými úkonmi právnych služieb.

Je zrejme, že okresný súd nepriznal odmenu za vypracovanie žiadosti o prepustenie obvineného z väzby a písomnej sťažnosti proti uzneseniu o jeho ponechaní vo väzbe z dôvodu, že tieto opravné prostriedky podal substitút, a nie sama sťažovateľka.

Ústavný súd v tomto prípade považuje za rozhodujúce, ako bolo so žiadosťou a následnou sťažnosťou naložené. Ak by im nebolo vyhovené z dôvodu, že ich podala neoprávnená osoba (substitút vo vlastnom mene, ktorý ako taký obhajcom klienta nebol), potom by bolo zrejme, že odmena právom nebola priznaná. Ak však príslušný všeobecný súd považoval žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu a následnú sťažnosť proti negatívne rozhodnutiu prvostupňového súdu za podanú oprávnenou osobou, potom vzhľadom na už spomínaný princíp materiálneho právneho štátu (pozri bod 28) odmena mala byť

<p>priznaná.</p> <p>Vyšší súdny úradníci okresného súdu považovali za neakceptovateľné cestovné náklady, pri ktorých náhrada za použitie motorového vozidla bola účtovaná na motorové vozidlo substitúta, ktorý sa reálne zúčastnil procesných úkonov. Priznať by podľa ich názoru bolo možné iba cestovné náklady vyúčtované na motorové vozidlo sťažovateľky, s čím súhlasili aj samosudkyne rozhodujúce o riadnom opravnom prostriedku.</p> <p>Aj tejto otázke sa ústavný súd v už spomenutých nálezoch venoval a prijal záver, ktorý je aplikovateľný aj na aktuálnu vec, t. j. že z logiky veci vyplýva, že sťažovateľke z dôvodu náhrady cestovných nákladov bolo možné priznať najviac takú výšku náhrady, aká by vznikla pri použití jej motorového vozidla. Prichádzalo teda do úvahy priznať tieto náhrady vo výške, ako keby bolo použité motorové vozidlo sťažovateľky, avšak v sume neprevyšujúcej sumu skutočných nákladov vzniknutých použitím motorového vozidla substitúta. Ak by bola suma skutočných nákladov vzniknutých použitím motorového vozidla substitúta oproti nákladom sťažovateľky nižšia, priznala by sa táto nižšia suma.</p> <p>Vychádzajúc zo všetkých už uvádzaných skutočností a úvah, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutými rozhodnutiami okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).</p> <p>Ústavný súd naopak za ústavne konformné považoval odôvodnenie napadnutého rozhodnutia z 23. augusta 2022 v časti nepriznania odmeny a režijného paušálu za úkon právnej služby spočívajúci v prevzatí a príprave obhajoby. Okresný súd svoje rozhodnutie v tomto smere odôvodnil tým, že sťažovateľka bola ustanovená za obhajkyňu obvinenému opatrením okresného súdu z 15. augusta 2019, avšak zo súdneho spisu vyplynulo, že prvú poradu s klientom nevykonala, preto jej nevznikol nárok na priznanie tohto úkonu právnej služby. Podľa okresného súdu § 14 ods. 1 písm. a) vyhlášky vyžaduje, aby došlo aj k vykonaniu prvej porady s klientom a táto skutočnosť je zároveň logicky nevyhnutná, pretože nie je zjavné, ako bez takejto porady chcela obhajkyňa viesť obhajobu tak, aby bola v záujme a v súlade s vôľou obvineného.</p> <p>Podľa § 14 ods. 1 písm. a) vyhlášky odmena vo výške základnej sadzby tarifnej odmeny patrí za úkon právnej služby prevzatie a príprava zastúpenia alebo obhajoby vrátane prvej porady s klientom.</p> <p>Je evidentné, že okresný súd v tomto prípade sťažovateľke nepriznal odmenu nie z dôvodu, že by úkon vykonal substitút (tak ako to bolo pri iných úkonoch, za ktoré nebola priznaná odmena alebo náhrada hotových výdavkov), ale z dôvodu absencie dôkazu o vykonaní prvej porady s klientom ako takej.</p> <p>Na účel preukázania opaku tvrdení okresného súdu sťažovateľka ústavnému súdu ako prílohu ústavnej sťažnosti predložila doklad o nazretí do vyšetrovacieho spisu substitútom (príloha č. 9) a vykonanie prvej porady s klientom substitútom (príloha č. 10). Zastáva teda názor, že podmienky pre priznanie odmeny a k nemu patriacich náležitostí za úkon príprava a prevzatie obhajoby naplnené boli.</p> <p>Zo sťažovateľkou ústavnému súdu predloženej prílohy č. 9 (ktorou je „Záznam o nazretí do vyšetrovacieho spisu“ spísaný povereným príslušníkom Policajného zboru) vyplýva, že substitút 6. septembra 2019 na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru od 8.00 h do 8.30 h podľa § 69 ods. 1 Trestného poriadku nazrel do vyšetrovacieho spisu. Prílohou č. 10 je úradný záznam substitúta o porade s klientom (obvineným v danej trestnej veci) uskutočnenej 15. júna 2021 od 8.58 h do 9.09 h v sídle okresného súdu, pri ktorej klient podal</p>
--

	<p>vysvetlenie ku skutkom, ktoré sú mu kladené za vinu.</p> <p>Podľa názoru ústavného súdu úradný záznam substitúta z 15. júna 2021 rozhodne nemožno považovať za dôkaz o vykonaní prvej porady s klientom v zmysle, v akom ho má na mysli § 14 ods. 1 písm. a) vyhlášky. Z možnosti takého jeho vnímania ho diskvalifikuje predovšetkým jeho realizácia po uplynutí takmer dvoch rokov od okamihu ustanovenia sťažovateľky za obhajkyňu obvinenému a navyše k jeho vykonaniu došlo až v štádiu trestného konania pred súdom (po skončení prípravného konania).</p> <p>Za týchto okolností sa ústavný súd priklonil v predmetnej otázke k názoru a záveru okresného súdu a ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhoviel).</p> <p>Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti zároveň namietala, že došlo aj k porušeniu jej základného práva podnikat' podľa čl. 35 ods. 1 ústavy.</p> <p>Podľa názoru ústavného súdu okresný súd sťažovateľke vo výkone povolania ako ustanovenej obhajkyňi nebránil. Ani sťažovateľka netvrdí niečo iné, pretože jadro jej námietok smeruje proti nepriznaniu odmeny za časť vykonaných úkonov právnych služieb. Nenamietala teda, že by jej výkon obhajcovskej činnosti bol zo strany okresného súdu obmedzovaný či dokonca znemožnený. Jej námietky naznačujú skôr možnosť porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy, avšak porušenie tohto základného práva sťažovateľka nežiada vysloviť.</p> <p>Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že k porušeniu základného práva sťažovateľky na podnikanie podľa čl. 35 ods. 1 ústavy nedošlo, a preto nebolo možné ústavnej sťažnosti v tejto časti vyhovieť.</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že uzneseniami okresného súdu z 8. augusta 2022 a z 23. augusta 2022 základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>advokát, advokácia-odmena advokáta trestné konanie advokát, advokácia-náhrada hotových výdavkov trovy konania advokát, advokácia-režijný paušál obhajoba, obhajca-ustanovený</p>

spisová značka	I. ÚS 427/2023
populárny názov	Prerušenie konania
sudca spravodajca	Miloš Maďar
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	11.10.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Spôsob, akým krajský súd reagoval na špecifickú procesnú situáciu, ktorá nebola iba výsledkom pochybenia okresného súdu (ktorý k zastaveniu konania podľa § 163 ods. 2 CSP nepristúpil) a žalobcu (ktorý nepodal návrh na pokračovanie v konaní), ale aj sťažovateľa (ktorý navrhol zastavenie konania až po uplynutí

	<p>šiestich rokov od rozhodných skutočností), ústavný súd síce nepovažuje za ideálny, no s prihliadnutím najmä na povahu napadnutého rozhodnutia (procesné kasačné uznesenie), absenciu nepredvídateľnosti zásahu krajského súdu (nezastavenie konania na základe návrhu sťažovateľa až po uplynutí šiestich rokov) a na zásadu <i>vigilantibus iura scripta sunt</i> za ústavne udržateľný, resp. nepredstavujúci najzávažnejšie pochybenie spôsobujúce porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa.</p>
<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Na okresnom súde prebieha medzi žalobcom a sťažovateľom konanie o nahradenie prejavu vôle. Sťažovateľ podaním z 13. septembra 2022 navrhol konanie zastaviť z dôvodu, že po prevzatí právneho zastúpenia sťažovateľa nový právny zástupca zistil, že v konaní sú splnené podmienky na jeho zastavenie podľa § 163 ods. 2 CSP. Okresný súd uznesením z 25. novembra 2016 prerušil konanie na dobu troch mesiacov z dôvodu možného zmiernu strán sporu. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 23. decembra 2016. Lehota na podanie návrhu na pokračovanie v konaní márne uplynula 23. júna 2017. Zo súdneho spisu vyplýva, že žiadna zo sporových strán nepožiadala o pokračovanie v konaní, preto mal okresný súd konanie zastaviť.</p> <p>Okresný súd uznesením z 11. októbra 2022 konanie zastavil a žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov konania. Proti výroku o nároku na náhradu trov konania podal odvolanie sťažovateľ a žalobca napadol odvolaním uznesenie o zastavení konania v celom rozsahu.</p> <p>Krajský súd napadnutým uznesením uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie práv napadnutým uznesením krajského súdu (ktorým zrušil uznesenie okresného súdu o zastavení konania) z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia a arbitrárnosti v dôsledku nesprávneho výkladu § 163 ods. 2 CSP.</p> <p>S kasačnou povahou napadnutého uznesenia krajského súdu sa ústavný súd vysporiadal v bodoch 8 až 10 uznesenia o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.</p> <p>Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) stojí mimo sústavu všeobecných súdov, a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať skutkové a právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, s výnimkou ich arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti majúcej za následok porušenie základného práva alebo slobody. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Interpretácia a aplikácia právnych predpisov je totiž primárne úlohou všeobecných súdov, pričom zásah ústavného súdu je namieste len v prípade najväznejších pochybení predstavujúcich porušenie základných práv a slobôd garantovaných ústavou, predovšetkým, keď rozhodovací proces vykazuje znaky arbitrárnosti. O arbitrárnosti a svojvôli pri výklade zákonného predpisu všeobecným súdom by pritom bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 206/2021). Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov môže byť v zmysle rozhodovacej praxe ústavného súdu daná aj absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru tzv. ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 155/2021).</p> <p>Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že arbitrárnosť rozhodnutia všeobecného súdu môže vyplývať aj z ústavne nekonformného výkladu ustanovení právnych predpisov aplikovaných na prerokúvaný skutkový prípad. Právomoc ústavného</p>

súdu konštatovať porušenie základného práva účastníka konania na súdnu ochranu je založená v prípade, ak dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie všeobecného súdu je v rozpore s požiadavkou ústavne konformného výkladu právnych predpisov (III. ÚS 307/2012).

Aj kvalita odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov je častým predmetom posudzovania v rozhodovacej činnosti ústavného súdu a aj štrasburských orgánov ochrany ľudských práv, z čoho rezultuje pomerne bohatá judikatúra k jeho významu z pohľadu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V odôvodnení rozhodnutia má všeobecný súd odpovedať na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Súdne rozhodnutia musia podľa Európskeho súdu pre ľudské práva v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz v. Španielsko z 21. 1. 1999, č. 30544/96). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georgiadis v. Grécko z 29. 5. 1997, č. 21522/93). Naplnenie práva na spravodlivý proces vyžaduje, aby súd preskúmal podstatné argumenty účastníka konania (Buzescu v. Rumunsko z 24. 5. 2005, č. 61302/00) (IV. ÚS 588/2021).

Z týchto hľadísk preto posudzoval ústavný súd aj sťažovateľom napadnuté uznesenie krajského súdu.

V posudzovanej veci sťažovateľ nesúhlasí s takou interpretáciou a aplikáciou § 163 ods. 2 CSP krajským súdom, ktorá pripúšťa po prerušení konania v zmysle § 163 ods. 1 CSP pokračovanie v konaní na základe autonómneho rozhodnutia konajúceho súdu, ktorá nemá oporu v rozhodovacej praxi ústavného ani najvyššieho súdu, ani v odbornej literatúre.

Krajský súd v bode 12 napadnutého uznesenia vyslovil, že ak súd pokračuje v konaní (hoci aj z vlastnej iniciatívy), zastavenie konania už neprichádza do úvahy, lebo dôvody na zastavenie konania (nepodanie návrhu na pokračovanie v konaní) už zanikli. Zdôraznil, že v prejednávanej veci okresný súd konanie prerušil len na dobu troch mesiacov. Civilný sporový poriadok exaktne neukladá súdu, aby o pokračovaní v konaní rozhodol uznesením. Súd môže pokračovať v konaní aj tým, že nariadi pojednávanie a vo veci ďalej koná, ako v prejednávanej veci učinil okresný súd. Poukázal na to, že okresný súd 9. mája 2018 opätovne konanie prerušil a následne na návrh strany vydal uznesenie o pokračovaní v konaní. Preto je vylúčené, aby boli dané dôvody na zastavenie konania. Predmetné ustanovenie podľa krajského súdu nemožno vykladať tak, že ak kedykoľvek v priebehu konania súd konanie preruší a strany nepodajú návrh na pokračovanie v konaní do šiestich mesiacov od právoplatnosti uznesenia o prerušení konania, vznikne prekážka ďalšieho konania vo veci a súd musí konanie zastaviť, ak predtým už pokračoval v konaní. Možnosť konanie zastaviť môže okresný súd využiť, kým niektorá zo strán nepodá návrh na pokračovanie v konaní, alebo kým sám neurobí procesný úkon, ktorým pokračuje v konaní. Akonáhle sa tak stane, podmienky na vydanie uznesenia o zastavení konania už nie sú splnené a dôvody na zastavenie konania už zanikli.

Podľa § 163 ods. 2 CSP, ak je konanie prerušené, súd v ňom pokračuje na návrh ktorejkoľvek strany. Ak sa návrh na pokračovanie v konaní nepodá do šiestich mesiacov od právoplatnosti uznesenia o prerušení konania, súd konanie zastaví.

Ako sťažovateľ správne uvádza, ústavný súd už v uznesení č. k. IV. ÚS 496/2018 z 13. septembra 2018 konštatoval obligatórnu povinnosť súdov po prerušení konania podľa § 163 ods. 1 CSP pre procesnú pasivitu strán sporu konanie zastaviť.

Záver, že v konaniach prerušených podľa § 163 ods. 1 CSP je ich pokračovanie viazané na dispozičný úkon strany sporu, a preto súd nemá inú možnosť, než v zmysle § 163 ods. 2 CSP konanie zastaviť, a že v tomto prípade Civilný sporový poriadok neumožňuje aplikovať § 165 ods. 1 CSP o možnosti súdu pokračovať v konaní aj bez návrhu, vyplýva jednoznačne aj zo sťažovateľom označenej judikatúry najvyššieho súdu (napr. 6 Cdo 32/2018).

K uvedenému sa jednoznačne stavia aj odborná literatúra. Po uplynutí lehoty, na ktorú bolo konanie prerušené podľa § 163 ods. 1 CSP, súd nevyzýva strany na vyjadrenie, či chcú v konaní pokračovať. Ak takýto návrh nie je podaný do 6 mesiacov od právoplatnosti uznesenia o prerušení konania, súd obligatórne konanie zastaví. Ustanovenie § 165 ods. 1 CSP sa v tomto prípade nepoužije a ak je konanie prerušené len podľa § 163 ods. 1 CSP, možno v ňom pokračovať iba na základe dispozičného úkonu jednej zo sporových strán (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2022. s. 678).

V zmysle uvedeného tak možno súhlasiť s námietkou sťažovateľa o arbitrárnosti východisk krajského súdu, že „súd má možnosť využiť možnosť zastaviť konanie, len kým... sám neurobí procesný úkon“, už len z toho dôvodu, že zastavenie konania podľa § 163 ods. 2 CSP je obligatórne, nie fakultatívne, ako uvádza krajský súd, ako aj z dôvodu nemožnosti súdu v tomto prípade postupovať podľa § 165 ods. 1 CSP.

Ústavnému súdu ostáva posúdiť arbitrárnosť záveru krajského súdu o „zániku“ dôvodov na zastavenie konania pri zohľadnení procesnej situácie, ktorá vznikla v prejednávanej veci. V prvom rade je nevyhnutné ustáliť, že sťažovateľom označené rozhodnutia, ako aj ďalšia prax ústavného súdu a odborná literatúra reagujú na postup súdu spočívajúci práve (a správe) v zastavení konania podľa § 163 ods. 2 CSP. V prejednávanej veci však nastala špecifická procesná situácia, keď okresný súd po prerušení konania podľa § 163 ods. 1 CSP uznesením z 25. novembra 2016, napriek pasivite strán sporu vlastným procesným úkonom nariadil pojednávanie na 24. marca 2017 a v konaní pokračoval. Uznesením z 9. mája 2018 konanie opäť prerušil podľa § 163 ods. 1 CSP a na základe žiadosti žalobcu z 31. októbra 2018, vydal 7. júna 2019 uznesenie o pokračovaní v konaní, vo veci vydal 19. decembra 2019 meritórny rozsudok, ktorý bol na základe odvolania sťažovateľa zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Následne okresný súd na základe návrhu sťažovateľa z 13. septembra 2022 vydal 11. októbra 2022 uznesenie, ktorým konanie zastavil podľa § 163 ods. 2 CSP. Krajský súd v napadnutom uznesení práve s poukazom na existenciu uznesenia o pokračovaní v konaní vylúčil existenciu dôvodov na zastavenie konania podľa § 163 ods. 2 CSP (ako aj s poukazom na existenciu meritórneho rozhodnutia vo veci).

V tejto súvislosti sa ústavný súd prikláňa k argumentácii krajského súdu, že napadnuté uznesenie nepredstavuje odklon od ustálenej judikatúry z dôvodu odlišnej procesnej situácie.

Z hľadiska základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie v spojení s princípom právnej istoty podlieha ochrane aj princíp legitímneho očakávania, ktorého porušenie sťažovateľ namieta.

Extenzívnejšie nazeranie na princíp legitímneho očakávania v kontinentálnom právnom systéme ukladá orgánom verejnej moci „povinnosť konať spravodlivo, rešpektovať odôvodnené očakávania, ktoré vznikli na základe správania orgánu verejnej moci“ (porov. Thomas, R. 2000. Legitimate Expectations and Proportionality in Administrative Law. Portland : Hart Publishing, 2000. s. 48). K ochrane legitímneho očakávania ako užšej kategórii než princíp právnej istoty sa prihlásil vo svojej judikatúre i ústavný súd. Podľa stanoviska ústavného súdu účelom tohto princípu je „ochrana súkromných osôb pred nepredvídateľným mocenským zásahom do ich právnej situácie, na vyústenie ktorej do určitého

výsledku sa spoliehali“ (PL. ÚS 10/04) (II. ÚS 262/2019).

Krajský súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti rozvíja úvahy o rovnosti strán a nielen legitímnom očakávaní sťažovateľa na zastavenie konania, ale aj o legitímnom očakávaní žalobcu, že po tom, čo okresný súd v konaní pokračoval, vo veci samej rozhodol rozsudkom, ktorý bol na základe odvolanie zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie, bude vec riadne prejednaná a rozhodnutá. Sťažovateľ oponuje, že nezákonný postup súdu (spočívajúci v nezastavení konania podľa § 163 ods. 2 CSP) a pochybenie právne zastúpeného žalobcu (ktorý nepodal návrh na pokračovanie v konaní) nemožno vykladať v jeho neprospech.

V tejto súvislosti ústavný súd pripomína zásadu „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelým patrí právo. V slobodnej spoločnosti je predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva hájili a starali sa o ne (*vigilantibus iura*). Ten, kto sa stavia k ochrane svojich práv s neospravedliteľnou ľahostajnosťou alebo nevedomosťou, nemôže s úspechom požadovať ochranu týchto svojich práv na ústavnom súde (I. ÚS 109/2023). V zmysle § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta.

Rétorika sťažovateľa smeruje k vyvodzovaniu zodpovednosti plynúcej z uvedenej zásady len voči žalobcovi, ktorý po prerušení konania uznesením z 25. novembra 2016 nenavrhol pokračovanie v konaní. Nemožno však v tejto súvislosti opomenúť, že ani sťažovateľ, v tom čase právne zastúpený advokátom, procesné pochybenie okresného súdu nijako nenamietal. Vzniesol námietku, že konania malo byť po uplynutí šiestich mesiacov od právoplatnosti uznesenia o prerušení konania zastavené, prvýkrát až 13. septembra 2022.

V rámci uvedeného tak možno uzavrieť, že sťažovateľ od ústavného súdu požaduje, aby sedem rokov po uplynutí namietaného nesprávneho postupu okresného súdu zhojil toto pochybenie svojim zásahom.

Podstatou rozhodovania o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je posúdenie ústavnej akceptovateľnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu, a nie posudzovanie jeho právnej perfektnosti ani jeho prípadné „vylepšovanie“. Poslaním ústavného súdu nie je kontrola súdnej činnosti vo všetkých smeroch a aspektoch a skúmanie akejkoľvek možnej nezákonnosti alebo procesného pochybenia, či dokonca zrejmej nesprávnosti, ktoré sa v individuálnom konaní pred všeobecnými súdmi prípadne vyskytnú, ale výlučne posudzovanie konformity aktu aplikácie práva (v posudzovanej veci súdneho rozhodnutia) s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou (III. ÚS 592/2021)

Vzhľadom na uvedené ústavný súd napokon rozhodol nevyhovieť ústavnej sťažnosti sťažovateľa. V bode 22 tohto uznesenia ústavným súdom identifikované nedostatky odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu by boli spôsobilé vyvolať záver o porušení sťažovateľom označených práv, ak by boli prítomné v rozhodnutí vydanom v inom procesnom štádiu prejednávanej veci. Ak by krajský súd rozhodoval o návrhu na zastavenie konania podaného po prvom úkone okresného súdu (predvolanie na pojednávanie konané 24. marca 2017) po márnom uplynutí šesťmesačnej lehoty na podanie návrhu na pokračovanie v konaní po právoplatnosti uznesenia o prerušení konania z 25. novembra 2016. Spôsob, akým však krajský súd reagoval na špecifickú procesnú situáciu, ktorá nebola iba výsledkom pochybenia okresného súdu (ktorý k zastaveniu konania podľa § 163 ods. 2 CSP nepristúpil) a žalobcu (ktorý nepodal návrh na pokračovanie v konaní), ale aj sťažovateľa (ktorý navrhol zastavenie konania až po uplynutí šiestich rokov od rozhodných skutočností), ústavný súd síce nepovažuje za ideálny, no s prihliadnutím najmä na povahu napadnutého rozhodnutia (procesné kasačné uznesenie), absenciu

	nepredvídateľnosti zásahu krajského súdu (nezastavenie konania na základe návrhu sťažovateľa až po uplynutí šiestich rokov) a na zásadu <i>vigilantibus iura scripta sunt</i> za ústavne udržateľný, resp. nepredstavujúci najzávažnejšie pochybenie spôsobujúce porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa. Ústavný súd preto ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	arbitrárnosť konanie-prerušenie konanie-zastavenie konanie-procesný postup sťažnosť právna istota interpretácia právnych noriem

spisová značka	I. ÚS 449/2023
populárny názov	Trovy konania
sudca spravodajca	Jana Baricová
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	04.10.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Konanie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je v zásade konaním, ktorého predmet možno peniazmi oceniť. Okresný súd však pri rozhodovaní napadnutým uznesením nesprávne vyložil ďalšie ustanovenia vyhlášky priamo vylučujúce aplikáciu § 10 ods. 2 vyhlášky popri splnení podmienky oceníteľnosti predmetu konania, a to konkrétne možnosť aplikácie § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky. Pri posudzovaní možnosti jej aplikácie bolo povinnosťou súdu posúdiť splnenie taxatívne stanovených podmienok nachádzajúcich sa v hypotéze predmetného ustanovenia, a to (i) posúdenie povahy subjektov a (ii) posúdenie účelu nehnuteľnosti, ktorá je predmetom sporu o určenie vlastníckeho práva.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ ako žalobca inicioval na okresnom súde spor o určenie vlastníckeho práva, konkrétne sa domáhal určenia, že podiel na nehnuteľnostiach patrí do BSM sťažovateľa a žalovanej. Sťažovateľ v priebehu sporu vzal žalobu späť, v dôsledku čoho okresný súd uznesením zo 17. októbra 2022 zastavil konanie a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu. Okresný súd nadväzne uznesením zo 16. marca 2023 zaviazal sťažovateľa k povinnosti zaplatiť žalovanej trovy konania vo výške 1 189,32 eur do troch dní od jeho právoplatnosti. Proti tomuto rozhodnutiu, vydanému vyšším súdnym úradníkom, podal sťažovateľ sťažnosť. Okresný súd uznesením z 15. mája 2023 sťažnosť sťažovateľa zamietol a zaviazal sťažovateľa k povinnosti nahradiť žalovanej trovy sťažnostného konania vo výške 306,86eur.
z odôvodnenia	Argumentácia sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie je založená na tvrdení o nezákonnosti napadnutého uznesenia okresného súdu, ktoré sa pri výpočte výšky náhrady trov konania nesprávne vysporiadalo s aplikáciou a výkladom platnej právnej úpravy. Sťažovateľ namieta aj porušenie svojho práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, do ktorého malo byť zasiahnuté tým, že došlo k uloženiu povinnosti sťažovateľovi uhradiť trovy konania vo výške, ktorá nezodpovedá zákonnému spôsobu určenia výšky náhrady trov konania. Sťažovateľ namieta nesprávnosť aplikácie príslušného ustanovenia vyhlášky na

jeho prípad. Tvrdí, že v danej veci okresný súd nezohľadnil osobitný § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky, pričom záver o neaplikovateľnosti tohto ustanovenia vyhlášky založil na jeho nesprávnom výklade.

V zmysle § 10 ods. 2 vyhlášky ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky, hodnota záväzku a hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor alebo ktorej vydanie je predmetom súdneho sporu.

Podľa § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak klientom je fyzická osoba a predmet konania sa týka nehnuteľnosti, ktorá je určená na bývanie alebo slúži jej na bývanie; to neplatí vo veciach vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov alebo zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva.

Z citovanej právnej úpravy vyplýva, že § 10 ods. 2 vyhlášky je všeobecným (generálnym) pravidlom určovania výšky tarifnej hodnoty úkonu právnej služby advokáta. Jeho aplikácia je však obmedzená existenciou výnimiek explicitne ustanovených v texte vyhlášky, o čom svedčí dikcia tohto ustanovenia „ak nie je ustanovené inak“. Tieto výnimky sú vo vyhláške výslovne upravené aj pre prípady, ak je inak predmet konania ocenený v peniazoch. Ide o výnimky podľa § 11 ods. 1 písm. b) a c) vyhlášky, keď sa namiesto relatívnej hodnoty veci alebo práva aplikuje základná sadzba tarifnej odmeny vo výške 1/13 výpočtového základu. To nastáva v prípadoch, keď klientom je spotrebiteľ v spore zo spotrebiteľskej zmluvy [§ 11 ods. 1 písm. b) vyhlášky], alebo v situáciách, keď je predmetom sporu nehnuteľnosť určená na bývanie a klientom advokáta je fyzická osoba s výnimkou sporov o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov alebo zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva [§ 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky].

V zmysle uvedeného tak korektný postup okresného súdu pri rozhodovaní o výške trov konania spočíva v prvom rade v (i) ustálení, či ide o konanie, ktorého predmet možno oceniť peniazmi, alebo ide o peniazmi neocenenú vec alebo právo, resp. ich hodnotu možno určiť len s nepomernými ťažkosťami. Následne ak súd dospeje k záveru o peniazmi ocenenom predmete sporu, (ii) preskúma možnosti aplikácie § 11 ods. 1 písm. b), ako aj písm. c) vyhlášky, pričom pri aplikácii § 11 ods. 1 písm. b) je potrebné zohľadniť aj ods. 2 tohto ustanovenia. Naplnením predpokladov aplikácie § 11 ods. 1 vyhlášky je vylúčený postup podľa § 10 ods. 2 vyhlášky (III. ÚS 48/2013, IV. ÚS 438/2021).

Možno prisvedčiť názoru okresného súdu, že konanie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je v zásade konaním, ktorého predmet možno peniazmi oceniť. Okresný súd však pri rozhodovaní napadnutým uznesením nesprávne vyložil ďalšie ustanovenia vyhlášky priamo vylučujúce aplikáciu § 10 ods. 2 vyhlášky popri splnení podmienky ocenenosti predmetu konania, a to konkrétne možnosť aplikácie § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky. Pri posudzovaní možnosti jej aplikácie bolo povinnosťou súdu posúdiť splnenie taxatívne stanovených podmienok nachádzajúcich sa v hypotéze predmetného ustanovenia, a to (i) posúdenie povahy subjektov a (ii) posúdenie účelu nehnuteľnosti, ktorá je predmetom sporu o určenie vlastníckeho práva.

Z hľadiska povahy subjektov dikcia vyhlášky obsahuje slovné spojenie „klientom je fyzická osoba“. Keďže v prejednávanej veci prebiehal spor medzi fyzickými osobami, o splnení tejto podmienky nemožno mať pochyb.

Z hľadiska predmetu sporu musí ísť o nehnuteľnosť určenú na bývanie, a to buď všeobecne v zmysle stavebných predpisov, **alebo** ak nejde o nehnuteľnosť určenú na bývanie v zmysle príslušných stavebných predpisov, postačuje, ak ju fakticky na bývanie využíva dotknutá fyzická osoba – klient, čo vyplýva zo

slovného spojenia „slúži jej na bývanie“ [porov.: „Rovnako základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vo výške jednej trinástiny výpočtového základu je daná v prípade, ak ide o vec, kde klientom je fyzická osoba a predmet konania sa týka nehnuteľnosti, ktorá je podľa stavebných predpisov určená na bývanie (§ 43b stavebného zákona) alebo fakticky slúži na jej bývanie.“ (Fiačan, I., Kerecman, P., Baricová, J., Hellenbart, V., Sedlačko, F. a kol. Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa). 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2015. s. 80.)].

Z uvedeného vyplýva, že obe tieto podmienky boli v prejednávanej veci splnené. Žalobcom bol sťažovateľ a žalovanou jeho už bývalá manželka ako jedna z vlastníkov sporných nehnuteľností, okrem iného aj rodinného domu, ktorý bol využívaný na bývanie. Ako už bolo uvedené, pre aplikáciu daného ustanovenia postačuje ak je splnená jedna z alternatív, teda v danom prípade, ak je nehnuteľnosť, ktorá bola predmetom sporu, určená na bývanie. Okresný súd preto nesprávne vykladal predmetné ustanovenie vyhlášky ak jeho aplikáciu vylúčil dôvodiac tým, že sťažovateľ nepreukázal, že predmetné nehnuteľnosti a rodinný dom slúžia na jeho bývanie, ako aj tým, že tieto nehnuteľnosti sú vo vlastníctve iných osôb.

Iba pre úplnosť považuje ústavný súd za vhodné vyjadriť sa aj k predmetu sporu, pri ktorom vznikli pochybnosti o tom, či ide o vec vylúčenú z aplikácie § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky, preto, že išlo o vec vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov. V konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci bolo predmetom konania vedeného okresným súdom rozhodovanie o určení, či špecifikované nehnuteľnosti patria do BSM sťažovateľa a žalovanej. Predmetné konanie je podľa ústavného súdu práve sporom, ktorým sa má len predbežne vyriešiť určitá právna otázka, pričom meritórnym rozhodnutím súdu v predmetnom konaní nedochádza k definitívnemu usporiadaniu právneho vzťahu medzi stranami sporu. Súd totiž v tomto konaní posudzuje len to, či daná vec patrí (nepatrí) do BSM, a teda v konaní sa má (a môže) iba odstrániť existujúca právna neistota v otázke toho, či vec do masy BSM patrí (obdobne II. ÚS 241/2019). Právne účinky súdneho rozhodnutia vydaného v takomto konaní preto možno charakterizovať ako vyriešenie určitej predbežnej otázky, ktorá je relevantná pre následný priebeh samotného konania o vyporiadanie BSM. Možno pritom vychádzať aj zo skutočnosti, že ak súd žalobe o určenie, či vec patrí do BSM, vyhovie, ešte to neznamená, že žalobca túto vec alebo jej zodpovedajúcu hodnotu v následnom spore o vyporiadanie BSM aj reálne nadobudne. Napokon ústavný súd v závere dodáva, že otázku, či vec patrí alebo nepatrí do BSM, si môže a v podstate je povinný predbežne vyhodnotiť až ten súd, ktorý rozhoduje o samotnom vyporiadaní BSM. Taktó potom možno bezpečne konštatovať, že konanie o určenie vlastníckeho práva, o ktoré išlo v posudzovanej veci, nebolo konaním o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, a preto ani z tohto pohľadu nemožno v danej veci vylúčiť aplikáciu § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky.

Vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že napadnuté uznesenie okresného súdu nevychádza z relevantného ustanovenia príslušného právneho predpisu vzťahujúceho sa na rozhodovanie o výške náhrady trov konania, resp. vylučuje jeho použitie z dôvodu nutnosti preukazovania skutočností, ktorá nebola pre jeho aplikáciu relevantná, čím porušuje základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie, ktorého súčasťou je aj rozhodovanie všeobecného súdu podľa príslušnej právnej normy (bod 1 výroku nálezu).

Napadnuté uznesenie okresného súdu sa bezprostredne dotýka povinnosti sťažovateľa nahradiť trovy konania úspešnej strane konania v konkrétnej výške, čo nepochybne zasahuje do jeho majetkovej sféry. Keďže spôsob určenia výšky náhrady trov konania neodrzakadľoval garancie v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo potrebné vysloviť aj porušenie práva podľa čl. 1

	<p>dodatkového protokolu napadnutým uznesením okresného súdu.</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že znesením okresného súdu z 15. mája 2023 boli porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>interpretácia právnych noriem advokát, advokácia-advokátska tarifa trovy konania-náklady konania práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.